

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord / V

Lijst van afkortingen / XVII

DEEL I Coördinatie van sociale zekerheid / 1

HOOFDSTUK 1

Inleiding: waarom is coördinatie nodig? / 3

- 1.1 Inleiding / 3
- 1.2 Het territorialiteitsbeginsel / 4
- 1.3 Wat is coördinatie? / 6
- 1.4 Wat is harmonisatie? / 7
- 1.5 Taken van een coördinatieregeling / 9
 - 1.5.1 Voorkomen van wetsconflicten / 9
 - 1.5.2 Verbod van discriminatie / 11
 - 1.5.3 Waarborg van betaling van uitkeringen / 12
 - 1.5.4 Herstel van breuken in de opbouw van rechten / 12

HOOFDSTUK 2

De rechtsgrond voor en de context van de coördinatieverordening / 15

- 2.1 De procedure om een coördinatieverordening aan te nemen / 15
- 2.2 Het Hof van Justitie / 16
- 2.3 De rechtsgrond voor de coördinatieverordening / 17
- 2.4 Directe toepassing van artikel 48 VWEU in coördinatiezaken / 20
- 2.5 Een zeer korte geschiedenis van de coördinatieverordeningen / 21
- 2.6 De structuur van Verordening (EG) 883/2004 / 23
- 2.7 Coördinatieregelingen van andere organisaties dan de EU / 25
 - 2.7.1 Coördinatieverdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie / 25
 - 2.7.2 Regelingen van de Raad van Europa / 26

HOOFDSTUK 3

De voorwaarden voor toepassing van de coördinatieverordening; territoriale werkingssfeer / 29

- 3.1 Inleiding / 29
- 3.2 De feiten van de zaak mogen niet zijn beperkt tot één enkele lidstaat / 29
- 3.3 De territoriale werkingssfeer van de coördinatieverordening / 32
- 3.4 Regelingen die betrekking hebben op gebieden buiten de EG/EU / 33
- 3.5 Aanwijsregels en personen werkzaam buiten het grondgebied van de EU / 34
- 3.6 Toepasselijkheid op continentaal plat / 34

HOOFDSTUK 4

De personele werkingssfeer van de coördinatieverordening / 37

- 4.1 Algemeen / 37
- 4.2 Een historisch overzicht van de personele werkingssfeer van de Verordeningen 3 en (EEG) 1408/71 / 38
- 4.3 De personenkring van Verordening (EG) 883/2004 / 41
 - 4.3.1 Inleiding / 41
 - 4.3.2 De wetgeving moet van toepassing zijn of geweest zijn / 42
 - 4.3.3 De nationaliteitseis / 43
- 4.4 Derdelandonderdanen en de coördinatieverordening / 45
- 4.5 Gezinsleden en nagelaten betrekkingen / 49

HOOFDSTUK 5

De materiële werkingssfeer van de coördinatieverordening / 53

- 5.1 Inleiding / 53
- 5.2 Het begrip wettelijke regelingen en de uitsluiting van contractuele regelingen / 53
- 5.3 De kwalificatie van uitkeringen / 55
 - 5.3.1 Inleiding: een beperkte materiële werkingssfeer / 55
 - 5.3.2 De criteria om uitkeringen te kwalificeren / 56
 - 5.3.3 Uitkeringen die zijn opgenomen in een wet die niet onder de verordening valt en bepalingen in socialezekerheidswetten die geen betrekking hebben op socialezekerheidsuitkeringen / 58
 - 5.3.4 Belastingheffing en de coördinatieverordening / 59
 - 5.3.5 Werkgeversverplichtingen en de verordening / 60
- 5.4 Regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan / 61
- 5.5 Sociale en medische bijstand / 62
- 5.6 De bijzondere non-contributieve uitkeringen / 67
 - 5.6.1 De bepalingen die van toepassing zijn op de bijzondere non-contributieve uitkeringen / 67

- 5.6.2 De betekenis van de term wonen / 69
- 5.6.3 De kwalificatie als bijzondere non-contributieve uitkering / 69
- 5.6.4 De herziening van de bijlage als reactie op het Leclere-arrest / 72
- 5.6.5 Een beroep op een non-contributieve uitkering en verblijfsrechten / 74
- 5.6.6 De woonplaatsregeling van de bijzonder non-contributieve uitkeringen en het recht op vrij verkeer / 76

HOOFDSTUK 6

De aanwijsregels / 81

- 6.1 Inleiding / 81
- 6.2 De hoofdkenmerken van de aanwijsregels / 81
 - 6.2.1 Het werklandbeginsel / 81
 - 6.2.2 De exclusieve werking van de aanwijsregels / 83
 - 6.2.3 Sterke werking van de aanwijsregels / 88
 - 6.2.4 Het nuttig effect van de aanwijsregels / 89
 - 6.2.5 De onontkoombaarheid van de aanwijsregels / 90
 - 6.2.6 Speciale aanwijsregels voor specifieke uitkeringen / 91
- 6.3 De aanwijsregels voor personen die in één lidstaat werkzaam zijn / 91
- 6.4 De aanwijsregels voor personen die niet langer werkzaam zijn / 92
 - 6.4.1 De jurisprudentie onder Verordening (EEG) 1408/71 / 93
 - 6.4.2 De regeling voor de postactieven in Verordening (EG) 883/2004 / 96
- 6.5 De aanwijsregels voor werklozen / 97
- 6.6 De aanwijsregels voor de non-actieven / 97
- 6.7 De aanwijsregels voor personen die tegelijkertijd in twee of meer lidstaten werkzaam zijn / 97
 - 6.7.1 Werken in loondienst in meer dan één lidstaat / 98
 - 6.7.2 Werken anders dan in loondienst in meer dan één lidstaat / 103
 - 6.7.3 Werken in de ene lidstaat in loondienst en in de andere lidstaat als zelfstandige / 104
- 6.8 De aanwijsregels voor ambtenaren die in een andere lidstaat ook als werknemer werken / 106
- 6.9 De aanwijsregels voor de bijzondere non-contributieve uitkeringen / 107
- 6.10 De aanwijsregels voor personen die buiten de EU werkzaam zijn / 107
- 6.11 Coördinatie van verplichte en vrijwillige verzekeringen / 108
- 6.12 Het overgangsrecht / 109

HOOFDSTUK 7

Detachering / 111

- 7.1 Detachering van werknemers / 111
 - 7.1.1 Algemeen / 111
 - 7.1.2 Detachering door uitzendbureaus / 116
 - 7.1.3 Detachering en sociale dumping / 117
- 7.2 Detachering van zelfstandigen / 118

- 7.3 De betekenis van de detachingsverklaring / 120
- 7.4 De grenslijn tussen detachering en het gelijktijdig werken in twee landen / 122
- 7.5 Artikel 16-overeenkomsten / 124

HOOFDSTUK 8

De non-discriminatie- en gelijkstellingsbepalingen van Verordening (EG) 883/2004 / 127

- 8.1 Inleiding / 127
- 8.2 Artikel 4 van Verordening (EG) 883/2004 / 128
- 8.3 De gelijkstelling van prestaties, inkomsten, feiten en gebeurtenissen (artikel 5) / 133
- 8.4 Opheffing van woonplaatseisen (artikel 7) / 134
- 8.5 Samentelling van tijdvakken (artikel 6) / 134
- 8.6 De anticumulatiebepalingen / 135

HOOFDSTUK 9

Artikel 45 VWEU en Verordening (EU) 492/2011 / 137

- 9.1 Inleiding / 137
- 9.2 Artikel 45 VWEU: het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit / 137
- 9.3 Artikel 45 VWEU: verbod van belemmeringen voor het vrij verkeer / 141
 - 9.3.1 Algemeen / 141
 - 9.3.2 Ook al is er geen strijd met artikel 45 VWEU, toch moet de rechter het nationale recht interpreteren in overeenstemming met Unierecht / 143
 - 9.3.3 Mogen personen slechter af zijn als ze gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer? / 145
- 9.4 Verordening (EU) 492/2011 / 147
 - 9.4.1 Algemeen / 147
 - 9.4.2 De personele werkingssfeer / 148
 - 9.4.3 De materiële werkingssfeer / 153
 - 9.4.4 Het discriminatieverbod van artikel 7 / 155
- 9.5 De relatie tussen Verordeningen (EG) 883/2004 en (EU) 492/2011 / 161
- 9.6 Artikel 49 VWEU en de gelijke behandeling van zelfstandigen / 162

HOOFDSTUK 10

EU-burgerschap / 163

- 10.1 Burgerschap en het verbod op discriminatie wegens nationaliteit / 163
 - 10.1.1 De materiële werkingssfeer van het discriminatieverbod / 164
 - 10.1.2 De personele werkingssfeer van de burgerschapsbepaling / 165
 - 10.1.3 Het beroep op de non-discriminatiebepaling en verblijfsrechten / 165
 - 10.1.4 Objectieve rechtvaardigingsgronden / 168

- 10.2 Europees burgerschap en het vrij verkeer / 172
- 10.3 Overzicht van de relatie tussen Verordeningen (EG) 883/2004 en (EU) 492/2011 en artikel 18 VWEU / 175
- 10.4 Mag een persoon nadelen ondervinden van het gebruik van het recht op vrij verkeer? / 177

HOOFDSTUK 11

Prestaties bij ziekte / 179

- 11.1 Het begrip prestaties bij ziekte / 179
- 11.2 Het onderscheid tussen uitkeringen en verstrekkingen / 180
- 11.3 De uitkeringen / 182
 - 11.3.1 Samentellingsregels / 182
 - 11.3.2 Uitkeringen kunnen worden geëxporteerd / 182
 - 11.3.3 Aanvraag- en controleprocedures / 183
- 11.4 Verstrekkingen voor personen die niet wonen in de bevoegde staat / 186
 - 11.4.1 De regeling voor personen die niet wonen in de bevoegde staat / 186
 - 11.4.2 Gezinsleden van grensarbeiders / 188
 - 11.4.3 Gepensioneerde grensarbeiders / 188
 - 11.4.4 De relatie tussen onafhankelijke en afgeleide rechten / 189
 - 11.4.5 Gepensioneerden en hun gezinsleden / 190
 - 11.4.6 De coördinatie van zorguitkeringen in geval van overlapping van verstrekkingen en uitkeringen / 194
- 11.5 Tijdelijk verblijf in een andere lidstaat: verstrekkingen die noodzakelijk worden / 195
- 11.6 Geplande zorg / 196
 - 11.6.1 Geplande zorg en toestemming / 196
 - 11.6.2 Het criterium dat gezondheidszorg moet kunnen worden verleend binnen een termijn die medisch verantwoord is / 198
 - 11.6.3 Geplande zorg op basis van de vrijverkeersbepalingen / 198
 - 11.6.4 De Richtlijn voor patiëntenrechten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg / 206
- 11.7 De regelingen tussen de lidstaten voor compensatie van kosten / 208

HOOFDSTUK 12

Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen / 209

- 12.1 Inleiding / 209
- 12.2 Samentelling van tijdvakken / 211
- 12.3 Berekening van de hoogte van de uitkering / 212
 - 12.3.1 Berekening van de autonome uitkering / 212
 - 12.3.2 De pro-rata-uitkering / 212
 - 12.3.3 Vergelijking van de autonome en de pro-rata-uitkeringen / 213
- 12.4 De geschiedenis van de verordeningsanticumulatiebepalingen: het *Petroni*-arrest / 214

- 12.5 De huidige anticumulatiebepalingen / 216
- 12.5.1 Inleiding / 216
- 12.5.2 Algemene beginselen / 217
- 12.5.3 Samenloop van uitkeringen van dezelfde aard / 218
- 12.5.4 Samenloop van uitkeringen van verschillende aard / 219
- 12.6 Herberekening van uitkeringen / 220
- 12.7 Perioden vervuld vóór de inwerkingtreding van de verordening / 221
- 12.8 De relatie tussen internationale verdragen en de coördinatie van langlopende uitkeringen / 222
- 12.9 De coördinatie van niet-wettelijke pensioenen / 223
- 12.9.1 Algemeen / 223
- 12.9.2 Richtlijn betreffende de bescherming van de rechten op aanvullend pensioen van werknemers en zelfstandigen die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen / 224
- 12.9.3 Toepassing van artikel 45 VWEU op vervaltermijnen in aanvullende pensioenen / 225
- 12.9.4 De Richtlijn betreffende minimumvereisten voor verbetering van verwerving en behoud van aanvullende pensioenrechten / 226

HOOFDSTUK 13

Invaliditeitspensioenen / 229

- 13.1 Inleiding / 229
- 13.2 Samentellingsregels / 231
- 13.3 Personen die uitsluitend onderworpen zijn geweest aan A-wetgevingen / 232
- 13.4 Personen die onderworpen zijn geweest aan ten minste een B-wetgeving / 233
- 13.4.1 Vaststellen van de arbeidsongeschiktheid / 233
- 13.4.2 De controlebepalingen / 234
- 13.4.3 De verzekeringsfictie / 234
- 13.4.4 Berekening van de hoogte van de uitkeringen / 235
- 13.5 Herberekening van uitkeringen / 238
- 13.6 Omzetting van invaliditeitsuitkeringen in ouderdomsuitkeringen / 238
- 13.7 Het probleem van de verschillen in wachtperiodes / 239
- 13.8 Prestaties bij beroepsongevallen en beroepsziekten / 240
- 13.9 Speciale non-contributieve invaliditeitsuitkeringen / 242

HOOFDSTUK 14

Gezinsbijslagen / 245

- 14.1 Inleiding / 245
- 14.2 De hoogte van gezinsbijslag: werkland- of woonlandniveau? / 246
- 14.3 De bevoegde staat en doorbreking van de woonplaatseisen / 247

- 14.4 Prioriteitsregels / 248
- 14.4.1 Inleiding / 248
- 14.4.2 De aanvullende toeslagen / 251

HOOFDSTUK 15

Werkloosheidsuitkeringen / 253

- 15.1 De term werkloosheidsuitkeringen / 253
- 15.2 Overzicht van de behandeling van de coördinatierregels voor werkloosheidsuitkeringen / 256
- 15.3 De werkloze woont in de bevoegde staat / 256
- 15.4 Grensarbeiders / 260
- 15.4.1 Inleiding / 260
- 15.4.2 De term grensarbeiders / 260
- 15.4.3 De volledig werkloze grensarbeider / 261
- 15.4.4 De werkloosheidsuitkeringen voor de volledig werkloze grensarbeider / 261
- 15.4.5 De gedeeltelijk werkloze grensarbeider / 266
- 15.4.6 De grensarbeider verhuist naar de staat waar hij laatstelijk werkzaam was / 268
- 15.5 Niet-grensarbeiders die niet wonen in de bevoegde staat / 268
- 15.5.1 De criteria voor niet-grensarbeiders / 268
- 15.5.2 De toepasselijke werkloosheidswetgeving / 270
- 15.6 Vergoedingen tussen de lidstaten / 271
- 15.7 De berekening van de werkloosheidsuitkeringen / 272
- 15.8 Export van werkloosheidsuitkeringen / 273
- 15.8.1 De voorwaarden voor export / 273
- 15.8.2 Buitengewone redenen voor verlenging van de exportperiode / 275
- 15.8.3 Het verlies van resterende uitkeringsrechten in geval van een te late terugkeer / 275
- 15.8.4 Grensarbeiders en export van WW-uitkering / 277

HOOFDSTUK 16

De verhouding van de verordening tot andere verdragen / 279

- 16.1 Inleiding / 279
- 16.2 De toelaatbaarheid van inbreuken van de verordening op socialezekerheidsvoordelen verworven op basis van verdragen / 280

HOOFDSTUK 17

EU-Verdragen met coördinatiebepalingen gesloten met derde landen / 283

- 17.1 De Euro-Mediterrane Overeenkomst / 283
- 17.2 Besluit 3/80 van de Associatieraad EEG-Turkije / 285
- 17.3 Toekomstige ontwikkelingen / 289

HOOFDSTUK 18

Enige conclusies over het coördinatierecht / 291

- 18.1 De betekenis van de coördinatieverordening / 291
- 18.2 Vereenvoudiging en modernisering / 292
- 18.3 De verhouding tot de verdragsbepalingen / 296
- 18.4 Conclusies / 296

DEEL II Sociale politiek / 299

HOOFDSTUK 19

Instrumenten van sociale politiek van de EU / 301

- 19.1 De bevoegdheden van de EU om maatregelen van sociale politiek te nemen / 301
- 19.2 Het subsidiariteitsbeginsel / 302
- 19.3 De instrumenten van Titel X om maatregelen van sociale politiek te nemen / 303
- 19.4 De Open Methode van Coördinatie / 305

HOOFDSTUK 20

Gelijke beloning en behandeling van mannen en vrouwen / 307

- 20.1 Inleiding / 307
- 20.2 De gelijkebeloningsbepaling in het verdrag / 307
 - 20.2.1 Algemeen / 307
 - 20.2.2 De aanvullende en bedrijfspensioenen / 308
 - 20.2.3 Indirecte discriminatie / 309
 - 20.2.4 Mannen en het beginsel van gelijke beloning / 309
- 20.3 Gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de wettelijke sociale zekerheid: Richtlijn 79/7 / 310
 - 20.3.1 Inleiding / 310
 - 20.3.2 De personele werkingssfeer van Richtlijn 79/7/EEG / 310
 - 20.3.3 De materiële werkingssfeer van richtlijn 79/7 / 311
 - 20.3.4 Het verbod van discriminatie in Richtlijn 79/7 / 312
- 20.4 Gelijke behandeling van mannen en vrouwen: de overige richtlijnen / 319
 - 20.4.1 Richtlijn 86/378/EEG / 319
 - 20.4.2 Richtlijn 86/613/EEG / 322
 - 20.4.3 Het voorstel voor een voltooiingsrichtlijn / 323

HOOFDSTUK 21

Internationale normen ontwikkeld door andere organisaties dan de EU / 325

- 21.1 De Internationale Arbeidsorganisatie / 325
- 21.2 De Raad van Europa / 329

- 21.2.1 Het Europees Sociaal Handvest, de Europese Code en het Verdrag voor Sociale en Medische Bijstand / 329
- 21.2.2 Eigendomsbescherming op basis van het Eerste Protocol / 330

Jurisprudentie / 335

Literatuur / 345

Jurisprudentieregister / 361

Zaakregister / 367